

PLAN FOR TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ

Vegårshei kommune
2022 -2025

Plan for trygt og godt barnehagemiljø, Vegårshei kommune

Sak/arkiv:
22/1420

Revidert:
1.1.2022

Sign:
Hildegunn Myre Dale

	INNHold
1	INNLEDNING OG LOVGRUNNLAG
2	BARNEHAGENS MANDAT
3	MÅL FOR ARBEIDET
4	FORUTSETNINGER
5	HVA ER KRENKELSE/MOBBING
6	HVORDAN FOREBYGGE KRENKELSER/MOBBING
7	HVORDAN AVDEKKE KRENKELSER/MOBBING
8	OBSERVASJON
9	NÅR KRENKELSE/MOBBING OPPDAGES
10	LITTERATURLISTE
11	RUTINEBESKRIVELSE VED KRENKELSE/MOBBING
12	SJEKKLISTE BARNEHAGENS OPPVEKSTMILJØ
13	AKTIVITETSPLAN FOR KRENKELSE/MOBBING

1. Innledning og lovgrunnlag

Planen er utarbeidet av styrergruppa i alle barnehagene på Vegårshei, den er forankret i personalet og foreldregruppen, før den ble vedtatt våren 2018. I forbindelse med ny mobbelov er planen revidert og oppdatert i 2021/2022.

Plan for trygt og godt barnehagemiljø er utarbeidet med utgangspunkt i samfunnsdelen i vår kommuneplan, hovedmål for oppvekst og utdanning: *å tilby barn og unge et trygt og godt læringsmiljø - læringsmiljøet skal fremme helse, trivsel og læring.* Hovedmål for folkehelse er *å legge til rette for en god helse gjennom hele livet, forebygge mer og behandle mindre.*

Planen bygger på: Barnekonvensjonen, Lov om barnehager, Rammeplan for barnehagen og forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Lovgrunnlag for retten til et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehageloven § 1 sier følgende:

"Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering."

Fra januar 2021 gjelder disse endringene i Lov om barnehager:

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid. *Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.*

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres.

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Rammeplanen utdyper personalet sitt ansvar for barnets omsorg- og læringsmiljø og for å fremme positive handlinger som motvirker avvising, mobbing og vold.

Plan for et trygt og godt barnehagemiljø skal brukes i det daglige arbeidet i barnehagen, i det forebyggende arbeidet, samt hvis det oppdages tilfeller av mobbing i barnehagen. Planen skal revideres hvert tredje år og det skal være en årlig gjennomgang i personalmøter. Planen er et bevisst, forpliktende og godt redskap for aktiv og rask handling i barnehagens hverdag.

2. Barnehagens mandat

I **forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017)** står det blant annet at:

- Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.
- Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.
- Dersom et barn opplever krenkelse eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.
- Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barn kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap.
- Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap
- I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet, og å være i et positivt samspill med barn og voksne.

Med bakgrunn i rammeplanen ser vi at det er barnehagens oppgave å starte det forebyggende arbeidet mot mobbing tidlig. Personalet skal ivareta barna, sikre at de blir en del av et inkluderende og trygt

fellesskap, og arbeide for at dagens barnehagebarn verken skal oppleve å bli krenket eller kommer til å krenke andre i framtiden. Barns trivsel vil i svært stor grad avhenge av de voksne og deres kompetanse, lyst og mulighet til å se og være i samspill og dialog med barna.

Veilederen «*Barns trivsel – voksnes ansvar*» handler blant annet om hvordan personalet kan bygge relasjoner til barna, støtte barna når de bygger relasjoner til hverandre, bidra til å utvikle barnas sosiale kompetanse og være deltakende og tilstedeværende når barna er sammen, blant annet når de leker. Det er et mål at veilederen skal bidra til at barnehagebarna får oppleve et psykososialt miljø som gir dem gode og trygge dager i barnehagen, et miljø som støtter den sosiale utviklingen deres og gjennom dette forebygger mobbing.

3. Mål for arbeidet

I barnehagene på Vegårshei skal alle inkluderes og vi har nulltoleranse for mobbing og krenkelser. Alle barn skal oppleve seg som en verdifull del av fellesskapet.

4. Forutsetninger

Barna skal:

- Oppleve trygghet, glede og mestring
- Føle seg ønsket og verdsatt
- Føle seg sett, hørt og bekreftet
- Oppleve at de har venner
- Få hjelp og støtte av voksne når de har behov for det

Personalet skal:

- Ha et anerkjennende samspill med barna
- Være kompetente, varme og tilstedeværende
- Legge til rette for gode opplevelser
- Ha kompetanse om hvordan de skal forebygge krenkelser
- Ha kompetanse om hvordan de kan avdekke og sette i gang tiltak ved krenkelse
- Være kjent med innholdet i denne planen
- Ha et tett og godt samarbeid med foreldre/foresatte

5. Hva er krenkelse/mobbing

Definisjon:

“Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.” Ingrid Lund

Direkte mobbing

Synlige og åpne angrep mot mobbeofferet.

Indirekte mobbing

Er mer skjult og innebærer ofte at mobbeofferet blir sosialt ekskludert og utestengt fra gruppen.

Eksempler på direkte og indirekte mobbing:

- Slå, dytte, knuffe, kløre
- Lukke døren rett foran noen
- Springe vekk fra
- Gjemme seg for noen
- Mimikk og kroppsspråk (vende ryggen til, steinansikt osv.)
- Gjøre narr av, latterliggjøre
- Ignorere, overse
- Bruke ord/kallenavn – si stygge ting, sårende kommentarer
- Ikke spørre om å være med, ikke inkludere
- Utestenging fra lek og aktivitet
- Utnytte andres svakheter, godtroenhet
- Ikke invitere i bursdag

Når et barn opplever at disse eller lignende handlinger vedvarer og gjentar seg over tid, handler det om mobbing. Når styrkeforholdet mellom den som mobber og den som blir mobbet konstant er i ubalanse og et barn opplever det som trist, vondt og vanskelig, er det mobbing. Ofte handler det å bli mobbet, om å føle seg utenfor og ekskludert.

6. Hvordan forebygge krenkelse/mobbing

- Personalet skal jobbe målbevisst med sosial kompetanse i barnehagen (selvhevdelse, empati, rolletaking, prososial adferd, selvkontroll, lek, glede, humor etc.)
- Vektlegge voksenrollen, se og høre barna
- Aktive, tydelige og tilstedeværende voksne
- SMART oppvekst
- Ta ansvar for å skape et godt foreldresamarbeid vedrørende mobbing
- Observere samspeillet på avdelingen. Se egen sjekkliste
- Gjennomføre barnesamtaler (samtale med enkeltbarn)
- Ha samtaler med barna i små grupper om hvordan de har det i barnehagen
- Jevnlige diskusjoner vedr. mobbing på avdelingsmøter, presonalmøter og planleggingsdager

7. Hvordan avdekke krenkelse/mobbing

Krenkelse/mobbing kan være vanskelig å oppdage og personalet skal være observante på endringer i barns adferd, dette kan ofte være et tegn på at noe er galt. Ved at både hjem og barnehage har et tett samarbeid og en god dialog vil det være lettere å fange opp endringer hos barnet tidlig.

Tegn på endringer i adferd kan være:

- Barnet vil ikke gå i barnehagen (vegring)
- Barnet endrer spise-, sove- og tissevaner
- Barnet virker engstelig/redd/gråter mer enn før
- Barnet blir mer oppfarende/sint/lei seg/sliten/trett/rastløs/urolig
- Barnet blir nekter å fortelle hva som er galt, blir stille og «usynlig»
- Barnet blir klengete og søker mer voksenkontakt
- Barnet søker lite kontakt med andre barn
- Barnet plager yngre barn eller søsken
- Barnet endrer selvbilde/selvtillit

8. Observasjon

For å avdekke krenkelse/mobbing er observasjon et viktig virkemiddel. Observasjon betyr å holde øye med eller undersøke. Observasjon vil være med på å øke vår bevissthet om hva som foregår. Det finnes ulike observasjonsmetoder og man skiller mellom usystematiske og systematiske observasjoner.

Usystematiske observasjoner er de observasjonene som du gjør hver dag, uten å planlegge at du skal observere, og som ikke har noe fast mønster eller bestemt fremgangsmåte.

Systematiske observasjoner er de observasjonene som må planlegges, og som krever stor grad av nøyaktighet. Observasjonene gjøres da ofte etter en mal, i et skjema. De systematiske observasjonene er nedskrevet og kan dokumenteres og forklares.

Barnehagen kan også søke hjelp fra andre instanser som f. eks. PPT og tverrfaglig ressursteam.

9. Når krenkelse/mobbing oppdages

Pedagogisk leder har ansvar for å utføre følgende tiltak når krenkelse/mobbing oppdages:

I forhold til barna:

- Ivareta barnet som blir krenket
- Gjennomføre oppfølgingssamtaler med involverte barn
- Vurdere behov for å informere deler eller hele barnegruppen (samling)
- Vurdere å opprette et sosialt nettverk rundt den krenkede
- De ansatte informeres, og får beskjed om å observere samspillet mellom barna det gjelder
- Observasjoner gjennomgås daglig /ukentlig

- Saken drøftes i personalgruppa
- De ansatte utarbeider en felles strategi for å stanse krenkelse/mobbingen umiddelbart
- Saken drøftes i barnehagens lederteam
- I samarbeid med styrer og foresatte vurderer behov for drøfting i tverrfaglig ressursteam

I forhold til foreldre:

- Pedagogisk leder informerer foreldre når krenkelse/mobbing er blitt konstantert
- Foreldre til både den som krenker og den krenkede skal informeres umiddelbart
- Ha samtale med involverte foreldre hver for seg eller sammen – avhengig av sak
- Bli enige med foreldre om tiltak som skal settes inn for å stoppe krenkelsen/mobbingen
- Hva kan foreldre bidra med?

I forhold til barnehagens oppvekstmiljø:

- Barnehagens/avdelingens miljø skal jevnlig kontrolleres ved å bruke sjekklister
- Sjekklisten gjennomgås to ganger hvert barnehageår og i tilfeller når krenking oppdages
- Pedagogisk leder har ansvar for å utarbeide og gjennomføre videre tiltak
- Resultat skal videreformidles til barnehagens styrer

10. Litteraturliste

For personalet:

Utdanningsdirektoratet	Les på nettstedet: udir.no
Robuste barn	Per Schultz Jørgensen
Barne- og familie departementet:	Mobbing i barnehagen
Ingrid Lund	De er jo bare barn
Ingrid Lund og Anne Helgeland	Mobbing i barnehagen
Mai Brit Helgesen	Mobbing i barnehagen
Helle Høiby og Anja Trolle	Stopp ertingen
Petra Kranz Lindgren	Barns sunne selvfølelse- voksnes ansvar
Kari Lamer	Sosial Kompetanse. Teoribok, håndbok.
Myrna B. Shure	JEEP (Jeg er en problemløser)
Berit Bae	Det interessante i det alminnelige
Reidar Pettersen	Mobbing i barnehagen
Jesper Juul	Det kompetente barn
Jesper Juul	Fra lydighet til ansvarlighet
Kari Pape	Fra ord til handling – fra handling til ord
Beredskap	Beredskapsperm
SMARToppvekst	Pedagogisk opplegg utvikling av sosial kompetanse

For barna:

Ingrid Lund og Ane Tollerød Fosse	Mattias er alene
Camilla Otterlei	Kunsten å møte en bjørn
Kari Stai	Jacob og Neikob
Tor Åge Bringsværd	Karsten liker å danse
Tor Åge Bringsværd	Ruffen – sjøormen som ikke kunne svømme
Tone Lie Bøttinger	Min storebror apen
Paul Leer Salvesen	Fy Fabian
Ann De Bode	Det er alltid meg de skal ta
Lena Klefeldt	Otto og Joppa
Mats Wänblad	Lilleving
Ulf Nilsson	Den lille gutten og løven
Per Christian Jersild	Hymir
Kari Saanum	Herr Alkabars nese
Gunn-Britt Sundstrøm	Gutten i supermandrakten
Else Færden	Den stygge drageungen
Birgitta Stenberg	Billy og sinte Lotta
Birgitta Stenberg	Bjørn drar på landet
Gunder Andersson	Martins sommer
Trond Brønne	Petter og månen
Eva Eriksson	Stures nya jacka
Gunilla Bergstrøm	Albert og udyret
Gunilla Bergstrøm	Hvem kan redde Albert Åberg?
Gunilla Bergstrøm	Albert Åberg og militærpappaen.
Ursula Kirchberg	Selim og Susanne
Egon Mathiesen	Katten med de blå øynene
Mette Cecilie Newth	Lille Skrekk
Guido van Genechten	Rikki
Guido van Genechten	Rikki og vennene hans

11. Rutinebeskrivelse ved krenkelse/mobbing

	TILTAK	ANSVAR	DATO SIGN
1	<p>Ved mistanke om at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.</p> <p>Den som oppdager krenking som mobbing, vold diskriminering og taksering, skal med en gang gripe inn og varsle styrer.</p> <p>Personalet på avdelingen(e) drøfter saken i møte.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konkret beskrivelse av hva som har skjedd - Hva har barnet/barna gjort? - Hvordan har de voksne forholdt seg? - Bli enige om tiltak videre - Informere styrer om tiltak 	<p>Alle som arbeider i barnehagen</p> <p>Pedagogisk leder</p>	
2	<p>Snakke med barna om det som har skjedd. La dem komme med forslag til hva vi kan gjøre videre. Sammenfatt personalets og barnas forslag til løsninger og lag en "tiltaksplan".</p> <p>Innhold i tiltaksplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilket problem som skal løses - Hvilke tiltak barnehagen har planlagt - Når tiltak skal gjennomføres - Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen - Når tiltak skal evalueres 	<p>Pedagogisk leder/ansatte på avdeling</p>	
3	<p>Foreldre/foresatte til barna det gjelder, skal bli informert og tatt med på råd</p>	<p>Pedagogisk leder</p>	
4	<p>Personalet skal evaluere hvordan det går etter 1 – 2 uker Nye samtaler med barna ved behov.</p>	<p>Pedagogisk leder</p>	
5	<p>Ny informasjon / samtale med foreldre / foresatte ved behov</p>	<p>Pedagogisk leder</p>	
6	<p>Evaluere kontinuerlig til saken er løst</p>	<p>Pedagogisk leder</p>	
7	<p>Dokumentasjon lagres i barnets mappe / arkiv</p>	<p>Styrer</p>	
8	<p>Særlig vanskelige saker skal varsles rådmann</p>	<p>Styrer</p>	
9	<p>Dersom en som jobber i barnehagen får mistanke eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen utsetter barn for krenking som utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal styrer varsles umiddelbart. Dersom det er styrer som står bak krenkelsen, skal det varsles direkte til enhetsleder /kommunedirektør eller til styreleder i private barnehager.</p>	<p>Alle som jobber i barnehagen</p>	

12. Sjekkliste barnehagens oppvekstmiljø

	Spørsmål	JA- alltid	JA- ofte	Noen ganger	NEI- sjelden	NEI- aldri
1	Er vi i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?					
2	Blir alle barn lagt merke til i like stor grad, uavhengig av personlighetstype?					
3	Får noen barn stadig mer positiv oppmerksomhet fra oss voksne – enn andre barn?					
4	Får noen barn oftere negativ oppmerksomhet fra oss voksne – enn andre barn?					
5	Har de voksne havnet inn i et «mønster» med tanke på hvem vi lytter til av barna?					
6	Er det barn vi oftere tar kontakt med eller setter i gang aktiviteter med, enn andre?					
7	Er det noen barn i gruppa som vi tar lite kontakt med og sjelden tar initiativ til aktiviteter med?					
8	Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet, f.eks. i samtalen ved måltid, i samlinger og gruppeaktiviteter?					
9	Har vi større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp og hjelpe dem?					
10	Blir noen barn raskere avbrutt eller avvist av oss enn andre når de tar kontakt med oss?					
11	Er alle bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille mellom spøk og ironi?					

13. Aktivitetsplan for krenkelse/mobbing

Sak/arkiv nr.....

Referat fra møte med foresatte vedrørende krenkelse/mobbing i barnehagen

Dato:	Aktivitetsplan (§42) for:	Utfylt av:

Til stede på møte:

Bakgrunn aktivitetsplan:	Kort om status:	Tiltak 1,2,3:	Ansvarlig:

Dato for oppfølgingsmøte:	Sted for møte:

Underskrift foresatte 1	Underskrift foresatte 2	Underskrift pedagogisk leder